

FREMMEDSPROG

fra første færd

På Herskindskolen, Galten, i Skanderborg Kommune, har vi siden 1994 tilbudt tysk fra 5. klasse. Timerne hentes fra puljen "frivillig undervisning". Eleverne har to ugentlige timer i 5. klasse, to i 6. og 7., tre i 8. og fire i 9. Skolen er en almindelig folkeskole. Engelsk starter som skemafag i 3. klasse, men jorden gødes med en halv times engelske sange og aktiviteter på alle tre indskolingstrin.

Tysk fra femte klasse

Sidst i 1980'erne deltog vi på Herskindskolen i et forsøg støttet af undervisningsministeriet med at starte engelsk tidligere, end loven dengang foreskrev. Evalueringerne af forsøget var så positive, at vi ønskede også at starte tysk tidligere end normalt. Kolleger, ledelse og skolebestyrelsen accepterede at give det en chance over to år. Efter de to år var alle, ikke mindst elever og forældre, enige om, at den

tidligere start med tyskundervisningen var så stor en gevinst på alle planer, at ordningen burde fortsætte. Flere seminarier med Silkeborg seminarium i spidsen, personificeret ved Jørn-Ulrik Søndergaard og siden hen Karen Wobeser, har hele vejen igennem fulgt, støttet og samarbejdet omkring tysk fra 5. klasse på Herskindskolen. Vi tilbyder stadig tysk fra 5. klasse og har ingen planer om at ændre på det.

Tysk til tiden

Der er mange fordele ved at starte tyskundervisningen tidligere end fra

» Sprog og handling
bør følges ad!

7. klasse. Indhold og terminologi i begynderfremmedsprogsundervisningen passer bedre til 11 - 12-årige end til pubertetsramte 7. klasse-ele-

Af Poul Kok Sørensen,
lærer og lærebogsforfatter
(fx Buntes Deutsch,
Gyldendal),
ansat på Herskindskolen siden 1979.
poukok@gmail.com



ver. Fremmedsprog kan læres sidende, men også stående, gående, aktivt handlende og aktivt talende. Eleverne når at opleve tysk som tilgængeligt, til tider morsomt og brugbart, inden pubertetsmodstand, forlegenhed og blufærdighed ofte sætter ind. Det har været helt tydeligt, at eleverne fører deres positive tilgang til faget med op gennem skolesystemet. Således vælger rigtig mange af vores elever tysk på deres videre vej i uddannelsessystemet.

Uddannelse og dannelse

Elevernes Tysklandsbillede er blevet langt mere nuanceret og afbalanceret. Udenlandske fremmedsprogforskere har påvist, at tidlig beskæftigelse med flere fremmed-



5. klasse laver sketch.

sprog fremmer børnenes nysgerrighed og kommunikationstrang og stimulerer udviklingen af artikulationsevnen og den generelle evne til at lære. Denne erfaring gjorde vi også med de mange bosniske børn og unge, vi fik på skolen i start- og midt-halvfemserne. De skulle lære dansk, engelsk og tysk på én gang. Det var ikke et problem, men tværtimod en støtte for dem. Tidligere start med tysk er således ikke kun uddannelse, men også dannelse (Se "Nürnberger Empfehlung zum frühen Fremdsprachenlernen, Goethe-Institut, Helene-Weber-Allee 1, D 80637 München).

Sproglig selvtillid

Det altafgørende er, at eleverne får mulighed for at opbygge og bevare en solid fremmedsproglig selvtillid. Derfor er det vigtigt i begynderundervisningen, at: "Kommunikativ handlen kun kan udfoldes i undervisningen, når formel korrekthed og form kommer i anden række". (Citat af Hans Eberhard Piepho, professor i fremmedsprogdidaktik). Denne pointe gælder naturligvis også, når tyskundervisningen starter i 7. klasse.

Evalueringer

Der har været mange sidegevinster ved den tidligere start med tysk. Det er sjældent, at eleverne kommer til at sige engelske ord i tysktimerne og omvendt. Tysk er jo et tilbudsfag, men igennem alle årene har stort set alle elever fuldført og gået til prøve i faget.

I 2006 bestilte undervisningsministeriet en: "Evaluering af tidligere start på fremmedsprogundervisningen" herunder "Kvalitativ undersøgelse af erfaringer med tidligere start på 2. fremmedsprog, tysk fra 6. klasse". Her deltog lærere fra hele landet, der på dette tidspunkt havde praktisk erfaring med tysk fra 6. klasse. Konklusionerne blev:

- 2. fremmedsprog bør ikke starte for sent.
- 2. fremmedsprog bør starte så tidligt, at sprog og handling naturligt kædes sammen.
- Ikke kun hjernens kognitive side, men også den affektive side bliver stimuleret via sanserne, fx ved kropslige og sproglige aktiviteter, rim, remser, rollespil, musik og bevægelse. Sagt på en anden måde: Sprog og handling bør følges ad.

Det gavner også elever, der har svært ved at tilegne sig sproget på traditionel vis.

- Ekstra tid i begynderundervisningen giver bedre sprogkundskaber og kan medvirke til større interkulturel forståelse.
- De eneste ulemper, der blev nævnt, var alle på politisk og kommunalt plan gående på, at det var alt for besværligt og bøvlet at få lov til at starte tysk tidligere end 7. klasse.

(Se "Muusmann-rapporten", kan downloades fra www.uvm.dk. Skriv "Tidligere tysk" i søgefeltet og linket kommer frem).

Som nævnt før i artiklen er det vigtigt, at undervisningen ikke kun foregår siddende og lyttende, men for elevernes vedkommende aktivt handlende og aktivt talende. Sprog læres bedst i brug.

Elevudtalelser om det at starte tidligere med tysk

Katya, 8. klasse: "Den tidlige start med tysk har støttet mig meget til at komme igennem mine læsevanskeligheder i dansk. Mange tyske ord er helt eller næsten som på dansk."



Rollespil i 8. klasse.

Camilla, 8. klasse: ”Jeg kan godt lide selv at være aktiv, når jeg lærer sprog. Det er som om, man husker det bedre. Jeg kan stadig huske nogle af de rim og remser, vi havde i 5. klasse.”

Frederikke, 6. a: ”Jeg havde hørt fra nogle veninder fra en anden skole, at tysk var svært. Jeg syntes, det var let, da vi startede i 5. klasse, og det synes jeg stadig.”

Magnus: ”Det er godt at kunne forstå tysk allerede i 5. klasse. Jeg kan bedst lide, når vi laver noget, hvor vi skal bevæge os.”

Disse elevudtalelser er ikke håndplukkede, men tilfældigt udvalgt. De viser med al tydelighed, at eleverne har et godt fremmedsprogligt selvværd. De tør og har lyst til at tale tysk, ja, det nærmer sig stolthed over at kunne.

Forældrefordomme

Det har taget lang tid at fjerne de fordomme over for det tyske sprog og det tyske folk, der tidligere herskede i store dele af forældregruppen. Det mål er ved at være nået nu, og det er primært elevernes fortjeneste. De siger ord og sætninger derhjemme, de synger en tysk strofe eller siger en sprogmese, og ofte er det de unge mennesker, der på tysk bestiller plads på campingpladsen eller hotellet på familiens vej gennem Tyskland til Sydeuropa. Som en far på et forældremøde sagde: ”Det var min søn, der klarede det hele på tysk. Jeg troede sgu kun, de rendte rundt og legede i tysktimerne”.

Udfordringer

Undervisningen i 5. klasse er ikke væsentligt forskellig fra undervisningen i 7. klasse. Som nævnt tidligere i artiklen er der flere gode og logiske grunde til at starte tysk fra 5. klasse fremfor fra 7. Det er som bekendt begge steder vigtigt at tage udgangspunkt i elevens konkrete hverdag og liv. Det bør være en selvfølge, at tysktimerne læses af uddannede tysklærere eller lærere med tilsvarende kvalifikationer. På Herskindskolen



Klassebingo i 5. klasse.

har vi ofte fået nye elever fx i 6. klasse. Disse elever har af gode grunde ikke stiftet bekendtskab med tysk, men de er alle efterhånden kommet på ”omgangshøjde” med deres nye klassekammerater. Den gode stemning omkring faget har givet de nye elever mod på at give den en ekstra skalle i den første tid.

Tysk i fremtiden

I valgkampen i efteråret 2011 var et af regeringspartierne fremme med et forslag om bl.a. tidligere tysk. Samti-

dig er der i regeringsgrundlaget hensigt om øget fokus på fremmedsprog. Vi må håbe, det snart for alvor slår igennem. Sikke et løft det ville være for vores elevers uddannelse – og dannelse og for tyskfaget, hvis tysk blev obligatorisk med start helst fra 5. klasse. Der er mange gode grunde til at lære tysk, men der er endnu flere gode grunde til, at tyskundervisningen bør starte senest i 5. klasse.



Storyline i 5. klasse.